

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

TenneT TSO B.V.
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190024391219

Kenmerk
WNB/2020/030.toek

Bijlagen

1

Datum
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte heer,

Op 18 september 2020 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Procedure

In artikel 20a, eerste lid van de Elektriciteitswet, is bepaald dat op de besluitvorming voor dit project de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/ project Diemen- Lelystad gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wro.

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/ project Diemen- Lelystad. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing. De minister van EZK heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/project Diemen- Lelystad bevorderd. Onderhavig besluit is als volgt voorbereid:

- op 10 december 2020 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- de ontwerpbesluiten zijn door de minister van EZK aan TenneT TSO BV gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van vrijdag 11 december 2020 tot en met donderdag 21 januari 2021 ter inzage gelegen bij Gemeentehuis Almere, Stadhuisplein 1, Almere.
- er zijn 3 digitale informatieavonden georganiseerd, op 7, 12 en 14 januari 2021.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister van EZK bekendgemaakt. Tevens doet de minister van EZK daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Indieners van zienswijzen worden persoonlijk geïnformeerd.

Behandeling zienswijzen

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van de ontwerp-besluiten en het MER voor Beter Benutten Bestaande 380 kV/ Diemen- Lelystad zijn 8 unieke zienswijzen over de ontwerpbesluiten en het MER naar voren gebracht. Zie de antwoordnota zienswijzen voor een overzicht van de behandeling van de zienswijzen. De antwoordnota maakt, voor zover de zienswijzen zich richten tegen het ontwerp van onderhavig besluit, onderdeel uit van het besluit. In de antwoordnota is aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven om het onderhavige besluit aan te passen.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Beter Benutten Bestaande 380 kV Diemen-Lelystad', gelegen in de gemeenten Diemen, Gooise Meren, Almere en Lelystad. Het project betreft het opwaarderen van het circa 52 kilometer lange tracé van de hoogspanningsverbinding 380kV Diemen-Lelystad. De werkzaamheden betreffen onderhoudswerkzaamheden en werkzaamheden om de transportcapaciteit te vergroten. De werkzaamheden bestaan uit het ophangen van nieuwe HTLS (High Temperature Low Sag) geleiders met een hogere capaciteit dan de huidige geleiders, het vervangen van isolatorkettingen en bliksemraden, het verstevigen van de fundering bij een aantal masten en het aanpassen van het mastlichaam bij een groot aantal masten. De aanpassingen aan de mastlichamen bestaan in hoofdlijnen uit het vervangen van bouten en het uitwisselen en/of toevoegen van mastprofielen waarbij de hoofdpziet en de uitstraling van de mast niet wijzigt. Om de werkzaamheden uit te voeren worden tijdelijke bouwwegen en werkterreinen om de mastvoeten gelegd waarvoor op enkele locaties bomen worden gekapt of watergangen tijdelijke worden gedempt.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor wat betreft exemplaren van de boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), raaf (*Corvus corax*), slechtvalk (*Falco peregrinus*); artikel 3.1, lid 4 Wnb voor wat betreft exemplaren van de kerkuil (*Tyto alba*); artikel 3.5 lid 1, lid 2 en lid 4 Wnb voor wat betreft exemplaren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de rugstreeppad (*Epidalea calamita*); en zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub a en sub b Wnb voor wat betreft exemplaren van de ringslang (*Natrix natrix*) en de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*).

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190024391219

Kenmerk
WNB/2020/030.toek

Besluit

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 1 maart 2023 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 Wnb voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten of rustplaatsen van de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf en slechtvalk; artikel 3.5, lid 4 Wnb voor het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de heikikker en de rugstreeppad en artikel 3.10, lid 1 sub b Wnb voor het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de ringslang en de waterspitsmuis.

Ik verleen u geen ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 4 Wnb voor het opzettelijk verstoren van de boomvalk, buizerd, kerkuil, ooievaar, raaf en slechtvalk; artikel 3.5, lid 1 en lid 2 Wnb voor het opzettelijk doden of vangen en het opzettelijk verstoren van de heikikker en de rugstreeppad en artikel 3.10, lid 1 sub a Wnb voor het opzettelijk doden of verwonden van de ringslang en de waterspitsmuis.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort(en) en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'BBB 380 kV Diemen-Lelystad', gelegen tussen Diemen (Noord-Holland) en Lelystad (Flevoland) in de gemeenten Diemen, Gooise Meren, Almere en Lelystad, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde figuur 'Tracekaart DIM-LLS' van 18 september 2020.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190024391219

Kenmerk
WNB/2020/030.toek

Specifieke voorschriften

Algemeen

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.
- j. U dient lichtuitstraling richting bomenrijen te voorkomen. Tevens dienen de te nemen maatregelen met betrekking tot het gebruik van (vleermuisvriendelijke) verlichting, zoals de locaties van eventuele lichtmasten, afschermdes hekwerken en speciale verlichting, te worden gedocumenteerd en te worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol.
- k. Bij het maaien de werklocaties dient bij de maaiwerkzaamheden vooruit te worden gelopen door een ter zake kundige ecooloog om eventueel aanwezige exemplaren van de beschermde soorten te verjagen en/of te verplaatsen.
- l. Bij masten waar beschermde soorten zoals heikikker of de rugstreeppad voorkomen dienen de rijplaten (en eventueel aanwezige houtlaag) na de werkzaamheden alleen buiten de kwetsbare overwinteringsperiode van amfibieën en andere soorten voorzichtig te worden verwijderd indien geen overwinteraars/beschermde soorten aanwezig zijn. Dit vanwege de kans dat exemplaren van de soorten onder de rijplaten of in gebruikte verdichtingslagen/ houtlagen onder de rijplaten kunnen overwinteren.

Vogels

- m. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode van de aanwezige beschermde jaarrond beschermde vogelsoorten. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vogels.
- n. In navolging van voorgaand voorschrift dienen de werkzaamheden op de locaties waar zich jaarrond beschermde nesten in of in de directe omgeving van de masten bevinden buiten de broedperiode van de betreffende soort uitgevoerd te worden. Bij het verwijderen, verkleinen en terugplaatsen van de nesten is altijd een ter zake kundige ecooloog aanwezig. Er dienen foto's te worden genomen van de nesten, de oorspronkelijke locaties en indien van toepassing na het verkleinen en bij het terugplaatsen van de nesten. Deze foto's dienen te worden gedocumenteerd.

- o. In het geval dat er nieuwe jaarrond beschermde nesten in of in de nabijheid van de masten worden aangetroffen, dient voor deze nesten een aanvullend plan ter goedkeuring te worden aangeleverd aan het bevoegd gezag. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten mogen pas na goedkeuring door het bevoegd gezag plaatsvinden, en alleen buiten de broedperiode of als het nest niet in gebruik is door de soort.

Heikikker en rugstreepad

- p. Bij mast 017 waar de rugstreepad voorkomt, dienen eerst paddenschermen te worden geplaatst, waarna controles plaatsvinden naar aanwezige exemplaren van de soort binnen de schermen. Aanwezige exemplaren worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarna worden de terreinen ongeschikt gemaakt door struweel te verwijderen en te maaien, en alsnog gecheckt op de aanwezigheid van de soort. Dit onder begeleiding van een deskundige op het gebied van amfibieën.
- q. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de heikikker en rugstreepad. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van amfibieën.

Waterspitsmuis en ringslang

- r. Het werkterrein en de bouwweg bij de masten in het leefgebied van de waterspitsmuis dienen onaantrekkelijk te blijven door deze minimaal één keer per week handmatig te maaien opdat de terreinen kaal en vlak blijven en niet hogere begroeiing dan maximaal 5 centimeter wordt.
- s. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de ringslang. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de ringslang.
- t. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de waterspitsmuis. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de waterspitsmuis.

Overige voorschriften

- u. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

- v. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Zo dienen ook de verstoringafstanden hierin te worden opgenomen en toegelicht. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- w. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190024391219

Kenmerk
WNB/2020/030.toek

Beroep

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een belanghebbende die redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij geen zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit kan ook beroep instellen.

Met vriendelijke groet,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

3 maart 2021

Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190024391219

Kenmerk
WNB/2020/030.toek

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Afwijzing artikel 3.1, lid 4 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 4 Wnb voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van vogels. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf en slechtvalk is in casu niet aan de orde. Op grond van artikel 3.1, lid 5 Wnb is voor verstoren van vogels als bedoeld in de Vogelrichtlijn geen ontheffing vereist indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf en slechtvalk is geen sprake, zodat het verbod van artikel 3.1, lid 4 Wnb niet geldt en dus geen ontheffing van dat verbod aan de orde is.

Afwijzing artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 Wnb voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van dieren. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de heikikker en de rugstreeppad is in casu niet aan de orde. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om het opzettelijk verstoren van de heikikker en rugstreeppad te voorkomen.

Functionaliteit van de nesten of rustplaatsen van de kerkuil

Artikel 3.1, lid 4 Wet natuurbescherming

De kerkuil is in het plangebied aangetroffen. Nabij mast 137 bevindt zich een verblijfplaats van de kerkuil in de schuur op circa 30 meter ten oosten van de mast.

U stelt de volgende maatregelen voor om de functionaliteit van de nesten of rustplaatsen van de kerkuil te waarborgen:

- De werkzaamheden worden buiten de broedperiode van de kerkuil uitgevoerd;
- De werkzaamheden bij mast 137 worden vanaf de westelijke kant uitgevoerd;
- Bij werkzaamheden vanaf de oostkant is altijd een ecoloog aanwezig;
- De ingang van de schuur (aan de noordzijde van de schuur) wordt nooit geblokkeerd door (stilstaand) materieel;
- Bij mast 137 wordt uitsluitend tussen zonsopkomst en zonsondergang gewerkt.

De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden kan de verblijfplaats van de kerkuil worden verstoord. Indien sprake is van dermate verstoring, kan de verblijfplaats worden verlaten. Op grond van artikel 3.1, lid 5 Wnb is voor het verstoren van vogels als bedoeld in de Vogelrichtlijn geen ontheffing vereist indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door het werken buiten de kwetsbare broedperiode, het werken tussen zonsopkomst en zonsondergang en doordat de schuur en de verblijfplaats van de kerkuil behouden blijven, wordt voorkomen dat de kerkuil dusdanig wordt verstoord dat dit gevolgen heeft voor het broedsucces en de staat van instandhouding.

Van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de kerkuil is hier geen sprake, zodat het verbod op artikel 3.1, lid 4 Wnb niet geldt en dus een ontheffing van dat verbod niet aan de orde is. Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 4 Wnb overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Conclusie kerkuil

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd. Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soort(en) en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.

U dient direct contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Wnb nodig.

Instandhouding van de soorten

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

Boomvalk

De boomvalk is in het plangebied aangetroffen. In een boom op circa 60 meter van het werkterrein rondom mast 066 is een nest aanwezig. Het nest werd in het voorjaar gebruikt door de buizerd en vervolgens door de boomvalk. In 2021 zal opnieuw onderzoek plaatsvinden naar jaarrond beschermde nesten.

Door de werkzaamheden worden jaarrond beschermde nestplaatsen tijdelijk ongeschikt en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen - Lelystad' van 10 september 2020.

Door de werkzaamheden kan het nest in de boom dusdanig worden verstoord dat deze wordt verlaten. De nestboom met aangrenzende bomen (50 meter) worden niet gekapt. Door de werkzaamheden buiten de kwetsbare broedperiode uit te voeren wordt voorkomen dat eieren of jongen worden verlaten.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. De kans bestaat dat voor de start van de werkzaamheden nieuwe nesten worden aangetroffen van de soort in of in de directe nabijheid van de masten, of in te kappen bomen. In dat geval kan het noodzakelijk zijn het nest (tijdelijk) te verwijderen.

In het geval dat nieuwe nesten van de boomvalk worden aangetroffen welke negatieve effecten van de werkzaamheden kunnen ondervinden, dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag en een aanvullend plan ter goedkeuring te worden voorgelegd. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten kunnen pas plaatsvinden na goedkeuring door het bevoegd gezag. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding boomvalk

De boomvalk broedt verspreid in lage dichtheden over het hele land, met name in open agrarische landschappen en natuurgebieden. De broedpopulatie is circa 450 tot 700 broedparen in de jaren 2013-2015. Voor de boomvalk als broedvogel is er qua populatie en verspreiding een afname in Nederland. De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als 'matig ongunstig'. De broedgelegenheid voor jaarrond beschermde vogels is op en nabij het tracé beschikbaar in de vorm van bossen en bosschages. Op de open agrarische delen zijn de hoogspanningsmasten belangrijke broedobjecten. Het project heeft geen invloed op deze broedgelegenheid, omdat zowel de bomen in de omgeving als de masten tijdens en na de werkzaamheden geschikt blijven om in te broeden. In geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze uitgebroed is (zie paragraaf 4.3.4). Hierdoor verliezen de vogels geen broedseizoen en komen de populaties en de daarmee samenhangende staat van instandhouding zowel op korte als lange duur niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de boomvalk komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Buizerd

De buizerd is in het plangebied aangetroffen. Er zijn drie nesten aangetroffen: op circa 60 meter vanaf het werkterrein rondom mast 066, nabij mast 100 in de bosschage direct langs de bouwweg en binnen 75 meter van het werkgebied rondom de mast en nabij mast 128/129 op circa 30 meter ten noorden van de lierlocatie. Het nest bij mast 066 werd in het voorjaar gebruikt door de buizerd en vervolgens door de boomvalk. In 2021 zal opnieuw onderzoek plaatsvinden naar jaarrond beschermde nesten.

Door de werkzaamheden worden jaarrond beschermde nestplaatsen tijdelijk ongeschikt en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen - Lelystad' van 10 september 2020.

Nabij masten 066, 100 en 128-129 worden bomen met nesten en de bomen aangrenzend hiervan (minimaal 50 meter) niet gekapt en blijven de nestbomen behouden. De werkzaamheden worden buiten de broedperiode uitgevoerd (globaal buiten maart tot augustus) en onder ecologische begeleiding. Hiermee wordt voorkomen dat eieren of jongen door de uitvoering van de werkzaamheden worden verlaten. Indien noodzakelijk worden de nesten tijdelijk verplaatst buiten de broedperiode.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. De kans bestaat dat voor de start van de werkzaamheden nieuwe nesten worden aangetroffen van de soort in of in de directe nabijheid van de masten, of in te kappen bomen. In dat geval kan het noodzakelijk zijn het nest (tijdelijk) te verwijderen. In het geval dat nieuwe nesten van de buizerd worden aangetroffen welke negatieve effecten van de werkzaamheden kunnen ondervinden, dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag en een aanvullend plan ter goedkeuring te worden voorgelegd. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten kunnen pas plaatsvinden na goedkeuring door het bevoegd gezag. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding buizerd

De buizerd is de talrijkste broedende roofvogel in Nederland en broedt in diverse landschapselementen door het hele land. De landelijke staat van instandhouding is beoordeeld als gunstig. In de omgeving van het plangebied is de buizerd een vrij algemene broedvogel. Broedgelegenheid voor jaarrond beschermde vogels is op en nabij het tracé beschikbaar in de vorm van bossen en bosschages. Op de open agrarische delen zijn de hoogspanningsmasten belangrijke broedobjecten. Het project heeft geen invloed op deze broedgelegenheid, omdat zowel de bomen in de omgeving als de masten tijdens en na de werkzaamheden geschikt blijven om in te broeden. In geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze uitgebroed is (zie paragraaf 4.3.4). Hierdoor verliezen de vogels geen broedseizoen en komen de populaties en de daarmee samenhangende staat van instandhouding zowel op korte als lange duur niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de buizerd komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Ooievaar

De ooievaar is in het plangebied aangetroffen. In vijf masten zijn nesten van de soort aangetroffen. Het gaat om de volgende nesten:

- Mast 121: acht nesten verspreid over de hele mast
- Mast 122: drie nesten in de bovenste arm aan het noordwestelijke uiteinde en in de onderste arm aan de zuidoostelijke en noordwestelijke uiteinden
- Mast 123: één nest boven de isolator op de onderste, zuidoostelijke arm
- Mast 124: één nest op de zuidoostelijke onderste arm, boven de isolator
- Mast 125: één nest op 8 meter hoogte in de noordoostelijke poot van de mast

In 2021 zal opnieuw onderzoek plaatsvinden naar jaarrond beschermde nesten.

Door de werkzaamheden worden jaarrond beschermde nestplaatsen tijdelijk ongeschikt en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

De werkzaamheden bij de masten waar de nesten van de ooievaar zijn aangetroffen worden buiten de broedperiode uitgevoerd.

De nesten blijven waar mogelijk behouden. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en/of het behoud van de nesten worden deze buiten de broedperiode verwijderd uit de masten en na de werkzaamheden teruggeplaatst. De ooievaarsnesten worden verkleind om problemen met stabiliteit van de masten te voorkomen in de toekomst. Hierbij wordt de bovenkant (het meest losse deel) van het nest verwijderd. De onderkant (20-30 cm hoogte) wordt opgeslagen en weer teruggeplaatst na de werkzaamheden. Bij het (tijdelijk) verwijderen, verkleinen en terugplaatsen van de nesten is altijd een ter zake kundige ecooloog aanwezig. Deze maakt onder andere foto's en neemt deze op in het logboek.

Door de werkzaamheden worden de ooievaarsnesten tijdelijk ongeschikt en tijdelijk verplaatst. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, lid 2 Wnb.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Indien tijdens het nieuwe onderzoek in 2021 nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. In dat geval dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag en een aanvullend plan ter goedkeuring te worden voorgelegd. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten kunnen pas plaatsvinden na goedkeuring door het bevoegd gezag. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding ooievaar

Broedgelegenheid voor jaarrond beschermde vogels is op en nabij het tracé beschikbaar in de vorm van bossen en bosschages. Op de open agrarische delen zijn de hoogspanningsmasten belangrijke broedobjecten. Het project heeft geen invloed op deze broedgelegenheid, omdat zowel de bomen in de omgeving als de masten tijdens en na de werkzaamheden geschikt blijven om in te broeden. De aantasting van de nesten is tijdelijk, na de werkzaamheden worden de verwijderde nesten weer teruggeplaatst zodat deze weer beschikbaar en functioneel zijn voor de soort. In geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze uitgebroed is (zie paragraaf 4.3.4). Hierdoor verliezen de vogels geen broedseizoen en komen de populaties en de daarmee samenhangende staat van instandhouding zowel op korte als lange duur niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de ooievaar komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Raaf

De raaf is in het plangebied aangetroffen. Bij mast 081 bevindt zich één nest boven de isolator van de bovenste, zuidelijke arm en bij mast 132 bevindt zich één nest op de zuidelijke arm, tegen het mastlichaam aan. In 2021 zal opnieuw onderzoek plaatsvinden naar jaarrond beschermde nesten.

Door de werkzaamheden worden jaarrond beschermde nestplaatsen tijdelijk ongeschikt en kunnen broedende exemplaren worden verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

De nesten in de masten blijven behouden. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en/of voor het behoud van de nesten worden deze buiten de broedperiode verwijderd uit de masten en na de werkzaamheden teruggeplaatst. Uitstekende takken aan de zijkanen en onderkant worden hierbij indien nodig gesnoeid. Bij het (tijdelijk) verwijderen, verkleinen en terugplaatsen is altijd een ter zake kundige ecooloog aanwezig. Deze maakt onder andere foto's en neemt deze op in het logboek.

Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode wordt voorkomen dat broedende exemplaren worden verstoord. Wel worden door de werkzaamheden de nesten tijdelijk ongeschikt of verplaatst. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, lid 2 Wnb.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Indien tijdens het nieuwe onderzoek in 2021 nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. In dat geval dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag en een aanvullend plan ter goedkeuring te worden voorgelegd. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten kunnen pas plaatsvinden na goedkeuring door het bevoegd gezag. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstige staat van instandhouding raaf

De raaf broedt met name op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug en verspreidt zich naar Salland, Flevoland en de achterhoek. De staat van instandhouding wordt beoordeeld als gunstig. In de omgeving van het plangebied is de raaf een zeldzame broedvogel. De trend is regionaal licht positief, met name in Flevoland is een lichte toename. De regionale staat van instandhouding wordt door de aanvrager gezien als gunstig. Broedgelegenheid voor jaarrond beschermde vogels is op en nabij het tracé beschikbaar in de vorm van bossen en bosschages. Op de open agrarische delen zijn de hoogspanningsmasten belangrijke broedobjecten. Het project heeft geen invloed op deze broedgelegenheid, omdat zowel de bomen in de omgeving als de masten tijdens en na de werkzaamheden geschikt blijven om in te broeden. De aantasting van de nesten is tijdelijk, na de werkzaamheden worden de verwijderde nesten weer teruggeplaatst zodat deze weer beschikbaar en functioneel zijn voor de soort. In geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze uitgebroed is (zie paragraaf 4.3.4). Hierdoor verliezen de vogels geen broedseizoen en komen de populaties en de daarmee samenhangende staat van instandhouding zowel op korte als lange duur niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de raaf komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Slechtvalk

De slechtvalk is in het plangebied aangetroffen. In drie masten zijn nesten van de soort aangetroffen: bij mast 084 halverwege de onderste, zuidelijke arm, in mast 089 halverwege de bovenste, noordelijke arm en in mast 133 boven de isolator in de bovenste, westelijke arm. In 2021 zal opnieuw onderzoek plaatsvinden naar jaarrond beschermde nesten.

Door de werkzaamheden worden jaarrond beschermde nestplaatsen tijdelijk ongeschikt en kunnen broedende exemplaren worden verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

De nesten in de masten blijven behouden. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en/of voor het behoud van de nesten worden deze buiten de broedperiode verwijderd uit de masten en na de werkzaamheden teruggeplaatst. Uitstekende takken aan de zijkanen en onderkant worden hierbij indien nodig gesnoeid. Bij het (tijdelijk) verwijderen, verkleinen en terugplaatsen is altijd een ter zake kundige ecooloog aanwezig. Deze maakt onder andere foto's en neemt deze op in het logboek.

Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode wordt voorkomen dat broedende exemplaren worden verstoord. Wel worden door de werkzaamheden de nesten tijdelijk ongeschikt of verplaatst. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, lid 2 Wnb.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Indien tijdens het nieuwe onderzoek in 2021 nieuwe nesten worden aangetroffen in of in de directe nabijheid van de masten kan het noodzakelijk zijn deze nesten ook (tijdelijk) te verwijderen. In dat geval dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag en een aanvullend plan ter goedkeuring te worden voorgelegd. De werkzaamheden ter plaatse van de nieuw aangetroffen nesten kunnen pas plaatsvinden na goedkeuring door het bevoegd gezag. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Gunstig staat van instandhouding slechtvalk

De slechtvalk broedt met name in kunstmatige nestgelegenheden of op oude kraaiennesten in hoogspanningsmasten door het hele land, met nadruk op Noord-Brabant, Limburg, Noord-Holland en Gelderland. De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als gunstig. In de regio van het plangebied is de slechtvalk een zeldzame broedvogel, met een licht positieve trend. Broedgelegenheid voor jaarrond beschermde vogels is op en nabij het tracé beschikbaar in de vorm van bossen en bosschages. Op de open agrarische delen zijn de hoogspanningsmasten belangrijke broedobjecten. Het project heeft geen invloed op deze broedgelegenheid, omdat zowel de bomen in de omgeving als de masten tijdens en na de werkzaamheden geschikt blijven om in te broeden.

De aantasting van de nesten is tijdelijk, na de werkzaamheden worden de verwijderde nesten weer teruggeplaatst zodat deze weer beschikbaar en functioneel zijn voor de soort. In geval van een broedende vogel wordt gewacht tot deze uitgebroed is (zie paragraaf 4.3.4). Hierdoor verliezen de vogels geen broedseizoen en komen de populaties en de daarmee samenhangende staat van instandhouding zowel op korte als lange duur niet in gevaar. De gunstige staat van instandhouding van de slechtvalk komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Artikel 3.5 lid 1 en lid 4 Wet natuurbescherming

Heikikker

De heikikker is in het plangebied aangetroffen. In het gebied rondom mast 007 is de aanwezigheid van de soort aangetoond met eDNA. Er zijn geen roepende exemplaren gehoord. Er wordt uitgegaan van een kleine populatie van de heikikker die het gebied rondom de mast gebruikt als voortplantings- en zomerhabitat.

Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van de heikikker tijdelijk ongeschikt en kunnen individuen worden gedood. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.7 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

De werkzaamheden rondom mast 007 worden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de heikikker uitgevoerd, in de periode september tot medio februari. De werkterreinen worden zo klein mogelijk gehouden en de rijroutes worden in het minst kwetsbare deel geprojecteerd, namelijk langs de teen van de dijk en vanaf daar in een zo kort mogelijke route naar de mast. Hiermee wordt het aan te tasten leefgebied van de soort zo klein mogelijk gehouden. Maximaal zeven dagen voorafgaand aan de werkzaamheden worden de locaties van de werkterreinen en de bouwwegen gemaaid met een bosmaaier tot een hoogte van circa tien centimeter, om het gebied onaantrekkelijk te maken voor de heikikker. Er wordt geen gebruik gemaakt van klepelen, hakselen/chopperen of branden. Bij het maaien wordt zodanig langzaam gereden dat eventueel aanwezige exemplaren van de soort kunnen vluchten. Er worden rijplaten en licht materieel gebruikt om bodemverdichting te voorkomen. De te nemen maatregelen worden uitgevoerd in overleg met een ter zake kundige ecooloog.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Om schade aan mogelijk aanwezige exemplaren van de heikikker te voorkomen, dient tijdens de maaiwerkzaamheden een deskundige ecooloog voor de machine uit te lopen als extra maatregel om aanwezige dieren weg te jagen of te vangen. Daarbij mogen de rijplaten deze enkel buiten de overwinteringsperiode van amfibieën worden verwijderd. Dit omdat de rijplaten (met eventuele onderliggende houtlaag) geschikt winterhabitat kunnen vormen voor amfibieën.

Om mogelijk overwinterende exemplaren van de heikikker niet aan te tasten, wordt met het verwijderen van de rijplaten gewacht tot na de overwinteringsperiode waarna de platen voorzichtig worden verwijderd. Ter aanscherping heb ik aanvullende voorschriften opgenomen.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt zoveel mogelijk voorkomen exemplaren van de heikikkers op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en hierdoor verwond of gedood wordt. Hierdoor wordt voorkomen dat artikel 3.5, lid 1 Wnb wordt overtreden. Echter, door de werkzaamheden wordt er wel een deel van het leefgebied van de soort tijdelijk ongeschikt. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 4 Wnb. Na de werkzaamheden is het werkterrein weer beschikbaar voor de soort. Buiten het werkterrein blijft tijdens de werkzaamheden functioneel leefgebied aanwezig voor de soort.

Gunstige staat van instandhouding heikikker

De heikikker kent binnen centraal, noordelijk en oostelijk deel van Europa een wijdverspreid voorkomen. Veel landen rapporteren echter dat de soort in aantal achteruit gaat en de kwaliteit van het habitat verslechterd. Binnen Nederland kent de soort ook een wijdverspreid voorkomen en ook de populatieaantallen zijn stabiel. De gunstige referentiewaarden van beiden worden gehaald. De staat van instandhouding is echter 'matig ongunstig' vanwege de achteruitgang in de kwaliteit van het leefgebied en het toekomstperspectief. De soort heeft het moeilijk in het veenweidegebied door onder meer verdroging en te intensief beheer. In andere gebieden spelen versnippering, verzuring en grootschalige beheermaatregelen een rol. In de omgeving van het plangebied komt de heikikker veelvuldig voor, met name tussen Weesp en de A1 en rondom het Naardermeer. Daarnaast zijn nog enkel verspreide waarnemingen bekend tussen beide kerngebieden. Daarnaast is het nieuwe ingerichte en verder te ontwikkelen natuurgebied ook geschikt voor de heikikker. Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied tijdelijk aangetast. Buiten het werkterrein blijft functioneel leefgebied beschikbaar. De werkzaamheden zijn van tijdelijke aard en het gebied is na de werkzaamheden weer beschikbaar voor de soort. Het is dan ook aannemelijk dat de soort in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De gunstige staat van instandhouding van de heikikker komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Rugstreepad

De rugstreepad is in het plangebied aangetroffen. Bij de masten 016N en 017N zijn rugstreepadden gehoord. Het gebied rondom mast 016 betreft voortplantingshabitat en zomerhabitat voor een populatie van ongeveer tien tot twintig exemplaren binnen het werkterrein. Het winterhabitat bevindt zich in de berm van de weg, bij de erven en in de tuinen in de omgeving en bij de bosschages rondom mast 017. Daarnaast kan geschikt leefgebied voor de rugstreepad ontstaan door plasvorming in rijsporen en door graafwerkzaamheden bij de masten 013-015, 018-034, 039-045 en 091-092.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode, buiten de voortplantingsperiode en buiten de periode dat het zomerhabitat wordt gebruikt. Dit betekent dat de werkzaamheden bij mast 016 en 017 uitgevoerd worden in de periode september tot en met maart. Het werkterrein bij mast 017 (winterhabitat) wordt zo klein mogelijk gehouden. Dit gebeurt in overleg met een ter zake kundige ecooloog. Het struweel bij mast 017 wordt verwijderd onder ecologische begeleiding in de periode september tot medio oktober, voorafgaand aan de winterrustperiode. Hierdoor wordt het gebied onaantrekkelijk voor de rugstreeppad als winterhabitat. Om het terrein onaantrekkelijk te houden als verblijfplaats voor de soort wordt het werkterrein wekelijks gemaaid en kaal en vlak gehouden. Ook wordt er een paddenscherm geplaatst om te voorkomen dat exemplaren van de soort het werkterrein betreden.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Om schade aan mogelijk aanwezige exemplaren van de rugstreeppad te voorkomen, dient tijdens de maaiwerkzaamheden een deskundige ecooloog voor de machine uit te lopen als extra maatregel om aanwezige dieren weg te jagen of te vangen. Daarnaast dient voorafgaand aan het onaantrekkelijk maken van het werkterrein eerst het paddenscherm te worden geplaatst voordat struweel wordt verwijderd. Er dient een controle plaats te vinden om mogelijk aanwezige exemplaren te verplaatsen naar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Tevens mogen de rijplaten enkel buiten de overwinteringsperiode van amfibieën worden verwijderd. Dit omdat de rijplaten (met eventuele onderliggende houtlaag) geschikt winterhabitat kunnen vormen voor amfibieën. Om mogelijk overwinterende exemplaren van de rugstreeppad niet aan te tasten, wordt met het verwijderen van de rijplaten gewacht tot na de overwinteringsperiode waarna de platen voorzichtig worden verwijderd. Ter aanscherping heb ik aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij de masten 013-015, 018-034, 039-045 en 091-092 kan door plasvorming in rijsporen en door graafwerkzaamheden geschikt voortplantings- en zomerhabitat ontstaan in de periode april tot en met medio oktober. Bij deze masten is de soort niet aangetroffen, maar de masten bevinden zich op een afstand van aanwezige populaties van de rugstreeppad waardoor het mogelijk is dat het werkterrein wordt gekoloniseerd door exemplaren van de soort. Om dit te voorkomen worden maatregelen genomen in de periode april tot en met medio oktober. De werkterreinen en de bouwwegen worden afgeschermd met paddenschermen. Er wordt voorkomen dat plassen, natte laagtes of met (regen)water gevulde bandensporen ontstaan door het gebruik van rijplaten. In de periode oktober tot en met maart is alleen het gebruik van rijplaten noodzakelijk.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de rugstreppad op de locaties van de werkzaamheden aanwezig zijn en hierdoor verwond of gedood worden. Hierdoor wordt voorkomen dat artikel 3.5, lid 1 Wnb wordt overtreden. De belangrijkste functies binnen het leefgebied blijven beschikbaar voor voortplanting, waardoor geen voortplantingsseizoen verloren gaat. Een deel van het leefgebied is echter tijdelijk ongeschikt voor de soort. Er is dan ook sprake van een overtreding van artikel 3.5, lid 4 Wnb.

Gunstige staat van instandhouding rugstreppad

Nederland is van redelijk groot belang voor de rugstreppad binnen Europa. Binnen Nederland kent de soort een vrij algemeen voorkomen, in tegenstelling tot veel andere Europese landen. De staat van instandhouding is 'matig ongunstig'. De gunstige referentiewaarden voor de populatiegrootte worden niet gehaald door een daling in aantallen in de periode 1997-2007. De verspreiding is stabiel, de soort komt voor in heel Nederland behalve in Groningen. De kwaliteit van het leefgebied en het toekomstperspectief zijn matig ongunstig, vermoedelijk door factoren als verruiging en het ontbreken van open zandige locaties.

In de omgeving van het plangebied komt de soort veelvuldig voor, met name tussen Weesp en de A1 en het Diemerpark. Daarnaast zijn diverse verspreide waarnemingen bekend, onder andere ten noorden en oosten van Muiden. Het nieuwe ingerichte en verder te ontwikkelen natuurgebied is ook geschikt voor de rugstreppad. Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van de rugstreppad aangetast. Buiten het werkterrein blijft functioneel leefgebied beschikbaar. De werkzaamheden zijn van tijdelijke aard en het gebied is na de werkzaamheden weer beschikbaar voor de soort. Het is dan ook aannemelijk dat de rugstreppad in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft.

De gunstige staat van instandhouding komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Artikel 3.10, lid 1 sub a en sub b Wet natuurbescherming

Ringslang

De ringslang is in het plangebied aangetroffen. Het gebied rond mast 017 dient als zomer- en winterhabitat voor de soort. Bij masten 035-037, 039, 045, 081, 083-084, 111-112 en 123-124 is niet-essentieel landhabitat van de ringslang aanwezig.

De werkzaamheden bij de mast tasten het leefgebied en mogelijk verblijfplaatsen (tijdelijk) aan en kunnen individuen doden. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van de ringslang tijdelijk ongeschikt. Rust- en verblijfplaatsen binnen dit gebied kunnen mogelijk worden vernield en er bestaat de kans dat individuen worden gedood.

Het werkterrein rondom mast 017 wordt zo klein mogelijk gehouden. Dit wordt gedaan in overleg met een ter zake kundige ecooloog. Uiterlijk drie dagen voor de aanvang van de werkzaamheden wordt een aanvullende controle in het werkgebied uitgevoerd voor eventuele broeihopen. Indien broeihopen aanwezig zijn, worden deze ontzien of verplaatst. Het struweel bij mast 017 wordt in de periode medio september -oktober verwijderd, onder ecologische begeleiding.

Bij de masten waar niet-essentieel landhabitat van de ringslang aanwezig is worden ook maatregelen genomen. Bij deze masten wordt ruigte en struweel op de locaties van werkterreinen en bouwwegen in de periode september tot medio oktober verwijderd. Door langzaam één kant op te werken kunnen aanwezige exemplaren van de ringslang ontsnappen. De werkterreinen en bouwwegen worden onaantrekkelijk gemaakt en gehouden als verblijfplaats voor de soort door deze wekelijks te maaien en deze kaal en vlak te houden. De rijroutes worden bij mogelijke zonplekken in de periode maart tot en met oktober voorgelopen om zonnende ringslangen in de werkzone te verjagen naar buiten het werkterrein. Bij het uitvoeren van de maatregelen is een ter zake kundige ecooloog aanwezig. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Om schade aan mogelijk aanwezige exemplaren van de ringslang te voorkomen, dient tijdens de maaiwerkzaamheden een deskundige ecooloog voor de machine uit te lopen als extra maatregel om aanwezige dieren weg te jagen of te vangen. Ter aanscherping heb ik aanvullende voorschriften opgenomen.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt zo goed mogelijk voorkomen dat exemplaren van de ringslang in het plangebied aanwezig zijn gedurende de werkzaamheden. Hierdoor wordt zo goed mogelijk voorkomen dat exemplaren van de ringslang worden gedood en artikel 3.10, lid 1 sub a Wnb wordt overtreden. Echter, door de werkzaamheden neemt het oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied van de ringslang tijdelijk af en kunnen verblijfplaatsen en broeihopen worden aangetast. Er is dan ook sprake van een overtreding van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub b Wnb.

Gunstige staat van instandhouding ringslang

De ringslang komt voor in waterrijke habitats, met name op de zandgronden en overgangen richting veen- en kleigronden. Kernpopulaties zijn te vinden in Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland. De soort is mobiel, maar maatregelen zijn vaak nodig om barrièrewerking van wegen op te heffen. Op landelijke schaal wordt de staat van instandhouding beoordeeld als matig ongunstig. De trend van de laatste 10 jaar is onduidelijk.

In de omgeving van het plangebied komt de ringslang verspreid voor, met name langs de oevers van het IJmeer, waterland, Diemberbos, Diemerpark en rondom Weesp. Daarnaast zijn enkele verspreide waarnemingen in de polders bekend. Daarnaast is het nieuwe ingerichte en verder te ontwikkelen natuurgebied ook geschikt voor de ringslang. De huidige vindplek in het plangebied is nagenoeg het enige deel wat niet recentelijk is vergraven of heringericht. Door de werkzaamheden wordt een deel van het leefgebied van de ringslang tijdelijk ongeschikt en kunnen verblijfplaatsen of broeihopen tijdelijk worden aangetast.

Het werkterrein wordt zo klein mogelijk gehouden, het werkterrein wordt onaantrekkelijk gemaakt en broeihopen worden ontzien of verplaatst. De werkzaamheden zijn van tijdelijke aard en het gebied is na de werkzaamheden weer beschikbaar voor de soort. Het is dan ook aannemelijk dat de soort in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De gunstige staat van instandhouding van de ringslang komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is in het plangebied aangetroffen. Bij mast 007 bevindt zich een kleine populatie van de soort. De aanwezigheid van de soort is aangetoond met eDNA. Nader onderzoek met muizenvallen heeft de soort niet vastgesteld, wat indiceert dat het gaat om een lage dichtheid van de soort.

De werkzaamheden bij de mast tasten het leefgebied en mogelijk verblijfplaatsen (tijdelijk) aan en kunnen individuen doden. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.3.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan werkzaamheden opwaarderen 380kV-hoogspanningsverbinding TenneT, Diemen – Lelystad' van 10 september 2020.

Door de werkzaamheden wordt een klein deel van het leefgebied van de waterspitsmuis tijdelijk ongeschikt. Rust- en verblijfplaatsen binnen dit gebied worden mogelijk vernield en er bestaat de kans dat individuen worden gedood. De werkzaamheden rond mast 007 worden buiten de kwetsbare periode van de waterspitsmuis uitgevoerd; in de periode september en medio februari.

Het werkterrein wordt zo klein mogelijk gehouden. De rijroutes worden in het minst kwetsbare gedeelte van het leefgebied geplaatst, namelijk langs de teen van de dijk en vanaf daar in een zo kort mogelijke route naar de mast. De hieropstelling wordt buiten het leefgebied van de waterspitsmuis geplaatst, namelijk in het perceel ten westen hiervan.

Om het werk terrein zo onaantrekkelijk mogelijk te maken voor de waterspitsmuis, worden de locaties van de bouwwegen en het werkterrein rondom de mast minimaal zeven dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden gemaaid met een bosmaaier tot een hoogte van circa 10 centimeter (niet klepelen, hakselen/chopperen of branden). Bij het maaien wordt één richting op en zodanig langzaam gewerkt dat eventuele aanwezige exemplaren van de soort kunnen vluchten. Het overgebleven maaisel wordt direct afgevoerd naar een plek buiten de werkzone. Er wordt gebruikt gemaakt van rijplaten en licht materiaal om bodemverdichting te voorkomen. Bij het uitvoeren van de maatregelen is een ter zake kundige ecoloog aanwezig.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Om schade aan mogelijk aanwezige exemplaren van de waterspitsmuis te voorkomen, dient tijdens de maaiwerkzaamheden een deskundige ecoloog voor de machine uit te lopen als extra maatregel om aanwezige dieren weg te jagen of te vangen.

Het maaien dient minimaal één keer per week te worden gedaan, opdat er geen hogere begroeiing dan maximaal vijf centimeter ontstaan. Ter aanscherping heb ik aanvullende voorschriften opgenomen.

Omdat het werkgebied door het regelmatig maaien zo onaantrekkelijk mogelijk wordt gemaakt voor waterspitsmuis wordt zo goed mogelijk voorkomen dat exemplaren van de waterspitsmuis worden gedood en artikel 3.10, lid 1 sub a Wnb wordt overtreden. Echter neemt het oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied van de waterspitsmuis tijdelijk af en kunnen rust- en verblijfplaatsen binnen het werkterrein worden aangetast. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub b Wnb.

Gunstige staat van instandhouding waterspitsmuis

De waterspitsmuis is een zeldzame soort die in (meestal) lage dichtheden met verspreide en versnipperde populaties voorkomt in een groot deel van Nederland. De staat van instandhouding van de spitsmuis is 'matig ongunstig'. De waterspitsmuis komt voor in (de omgeving van) het plangebied. Bij één van de masten langs de hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Lelystad. Naast deze vindplaats komt de soort ook voor in en rondom het Naardermeer en Ankeveensche Plassen, het Diemberbos, de oevers van het IJmeer, het Diemenpark en Waterland ten noorden van Amsterdam. Er is de afgelopen jaren een groot gebied ingericht als ecologische verbindingzone ten noorden van de A1 tussen het Naardermeer en het IJmeer, onderdeel van de Diemerscheg. Dit gebied is inmiddels geschikt leefgebied (aan het worden) voor de soort. Door de werkzaamheden wordt een klein leefgebied van de waterspitsmuis tijdelijk ongeschikt. De werkzaamheden worden buiten de kwetsbare periode van de soort uitgevoerd en het werkterrein wordt zo klein mogelijk gehouden. Het overgrote deel van het huidige leefgebied blijft tijdens de werkzaamheden functioneel en beschikbaar voor de soort. Na de werkzaamheden wordt het gebruikte werkterrein ook weer beschikbaar voor de soort. De negatieve effecten zijn van tijdelijke aard, en het is dan ook aannemelijk dat de soort in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

Locatie

De werkzaamheden zijn locatiegebonden omdat het onderhoudswerkzaamheden en werkzaamheden om de transportcapaciteit te vergroten betreft aan een bestaande hoogspanningsleiding.

Werkwijze

Een alternatieve werkwijze is het amoveren van de huidige verbinding en het realiseren van een nieuwe hoogspanningsverbinding. Hierbij is het ontzien van leefgebieden van beschermde soorten niet mogelijk, en naar alle waarschijnlijkheid ingrijpender dan bij de werkzaamheden aan de huidige verbinding. Voor het afbreken en realiseren van de verbindingen zijn ook rijroutes, werkgebieden en lieropstellingen nodig.

De werkgebieden zouden in dat geval ook groter zijn dan bij de huidige werkzaamheden. Daarnaast zou een nieuwe hoogspanningsverbinding met de nieuwste technieken worden gerealiseerd, namelijk met bipole-masten. Deze hebben geen geschikte locaties meer voor vogels met jaarrond beschermde nesten, waardoor de nesten definitief zouden verdwijnen van het tracé.

Een ander alternatief is om de onderhoudswerkzaamheden en het vergroten van de transportcapaciteit niet gecombineerd uit te voeren. Daarvoor moeten de werkterreinen twee keer geschikt gemaakt worden voor de werkzaamheden. Dit heeft een grotere impact op beschermde soorten en hun leefgebied.

De werkterreinen worden bij diverse masten verkleind ten gunste van de aanwezige beschermde soorten. Deze minimalisering brengt beperkingen met zich mee voor wat betreft in te zetten materieel en snelheid van werken. Niet op alle locaties is het mogelijk om met lichter materieel te werken. Daarnaast zou een lager werktempo, door een kleiner werkterrein en lichter materieel, de werkzaamheden vertragen waardoor uitvoering vaker doorschuift naar kwetsbare periodes van beschermde en algemene soorten. Daarom is het in veel gevallen wenselijk het werkterrein iets groter van omvang te maken, zodat de werkduur en daarmee samenhangende verstoring verkleind wordt. Hierdoor zijn werkzaamheden sneller afgerond ter plaatse en kan de vegetatie eerder en beter herstellen.

Er zijn geen alternatieve werkwijzen denkbaar die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. Er is daarom ook geen realistisch alternatief dat gunstiger uitpakt voor beschermde soorten.

Planning

Voor een aantal werkzaamheden aan de mastlichamen geldt dat deze vanwege onder andere vanuit veiligheidsoverwegingen alleen kunnen plaatsvinden indien de spanning van de verbinding af is. Het gaat om het vervangen van de geleiders, isolatoren, bliksemraden en het vervangen, en het bijplaatsen van profielen.

De periode waarin de spanning van de verbinding afgaat wordt de Voorziene Niet Beschikbaarheid (VNB) periode genoemd. In de winterperiode is het voor de leveringszekerheid van het landelijk hoogspanningsnet het meest risicovol om een verbinding van de landelijke 380 kV ring van de spanning af te halen. In de winter is de energievraag het hoogst wat zorgt voor druk op het landelijke hoogspanningsnet. De verbindingen van de landelijke 380 kV ring, waaronder de verbinding Diemen-Lelystad, is van dermate belang voor de leveringszekerheid van het hoogspanningsnet dat voor deze verbindingen geldt dat slechts één van de verbindingen in de winterperiode niet beschikbaar mag zijn. In de winterperiode is het te risicovol om meerdere verbindingen niet beschikbaar te hebben. Daarom was aanvankelijk de VNB-periode van de verbinding Diemen-Lelystad gepland buiten de winterperiode van 2021 (Q2/Q3). Dit is voor TenneT de meest optimale periode. Vanwege het broedseizoen is de VNB- periode aangepast naar Q3 en Q4 van 2021. Hierdoor zal TenneT zijn werkzaamheden zo veel als mogelijk buiten het broedseizoen uitvoeren. Er zijn binnen TenneT veel nieuwbouw-, vervangings-, en onderhoudsprojecten die voor uitvoering een VNB-periode vereisen. Deze worden geprioriteerd naar het hoogste risico voor het totale netwerk.

Omdat er de komende jaren meerdere projecten uitgevoerd dienen te worden is het niet mogelijk om voor één verbinding een VNB te krijgen voor een periode van meerdere jaren. Dit betekent dan ook dat de werkzaamheden binnen de VNB-periode afgerond moeten worden en dat er geen andere alternatieven mogelijk zijn.

Ten aanzien van de planning is er geen realistisch alternatief dat gunstiger uitpakt voor de (beschermde) diersoorten.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf, slechtvalk, heikikker, rugstreeppad, ringslang en waterspitsmuis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid' zoals genoemd in artikel 3.3, lid 4, sub b van de Wnb voor de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf en de slechtvalk. Tevens heeft u ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wnb voor de heikikker, rugstreeppad, ringslang en waterspitsmuis en zoals genoemd in artikel 3.10, lid 2 Wnb in het kader van 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied' en 'in het algemeen belang' voor de ringslang en de waterspitsmuis.

TenneT heeft de wettelijk taak om de leveringszekerheid te waarborgen. Oplossingsrichtingen moeten dus in de eerste plaats voldoen aan de eisen die worden gesteld vanuit het belang van leveringszekerheid. De taken van TenneT zijn vastgelegd in de Elektriciteitswet. Daarin staat onder meer dat TenneT de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze moet waarborgen. Ook staat er dat TenneT de netten aanlegt, herstelt, vernieuwt of uitbreidt, waarbij in overweging worden genomen maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden. Daaruit volgt dat een doelmatige aanpassing, zowel functioneel als financieel, uit de wettelijke verplichtingen van TenneT volgt. Verder heeft de wetgever TenneT de opdracht gegeven om de leveringszekerheidsstaak en het daarbij behorende beheer van het hoogspanningsnet doelmatig uit te voeren; uiteraard binnen grenzen van wet- en regelgeving en landelijk beleid. Dit betekent onder andere, dat TenneT bestaande infrastructuur, die met beperkte aanpassing nog naar behoren functioneert, niet kan vervangen door nieuwe infrastructuur als daartoe geen aanleiding is vanuit technische noodzaak, wet- en regelgeving of landelijk beleid. Het opwaarderen van de bestaande verbinding valt hiermee binnen de wettelijke taken van TenneT.

Daarbij is de opwaardering essentieel voor het goed functioneren van de samenleving en in het belang van de openbare veiligheid en volksgezondheid.

TenneT werkt aan het programma 'Beter Benutten Bestaande 380kV'. Op dit project is de rijkscoördinatie-regeling van toepassing. Het programma betreft het vergroten van de capaciteit van (delen van) het landelijke 380kV hoogspanningsnetwerk. Het beter benutten wil zeggen dat er geen nieuwe lijn wordt gerealiseerd, maar dat de capaciteit van een bestaande verbinding wordt uitgebreid. Dit is nodig omdat de groei van de productie van duurzame energie stijgt. Het aanbod van duurzame energie is minder goed te voorspellen: immers, de ene keer waait het hard of schijnt de zon volop, en de andere keer is het bewolkt en windstil. Deze pieken en dalen zijn van grote invloed op ons elektriciteitsnet. De capaciteit op delen van de landelijke 380kV-verbinding zijn momenteel al niet meer toereikend om aan de transportbehoefte te voldoen. De capaciteit op deze verbindingen moet daarom worden vergroot. Hierbij is de grotere capaciteit het hardst nodig op de twee verbindingen Lelystad-Ens (in uitvoering) en Diemen-Lelystad (TenneT, 2019).

De werkzaamheden zijn dus noodzakelijk om een veilige en continue levering van elektriciteit te kunnen garanderen. Elektriciteit is essentieel voor het goed functioneren van de samenleving waarbij dit in het belang is van de openbare veiligheid en volksgezondheid.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat de belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied' en 'in het algemeen belang' voldoende is/zijn om de negatieve effecten op de boomvalk, buizerd, ooievaar, raaf, slechtvalk, heikikker, rugstreeppad, ringslang en waterspitsmuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Gesignaleerde soorten

Ik wil u erop wijzen dat in het bij de aanvraag gevoegde natuurwaardenonderzoek melding wordt gemaakt van de (mogelijke) aanwezigheid van jaarrond beschermde vogels, vleermuizen, boommarter en de schijfhoren. U heeft er echter voor gekozen om voor deze soorten geen ontheffing aan te vragen. Ik wil u er, wellicht ten overvloede, op wijzen dat wanneer u bij de uitvoering van de werkzaamheden verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten dreigt te overtreden, u de werkzaamheden dient stil te leggen en alsnog ontheffing voor deze soorten dient aan te vragen.